

Comunicació i Salut

Codi: 103123
Crèdits: 6

Titulació	Típus	Curs	Semestre
2501933 Periodisme	OT	4	0

Professor/a de contacte

Nom: José Luis Terrón Blanco
Correu electrònic: JoseLuis.Terron@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: espanyol (spa)
Grup íntegre en anglès: No
Grup íntegre en català: No
Grup íntegre en espanyol: Sí

Altres indicacions sobre les llengües

L'idioma de les pràctiques serà preferentment en català

Prerequisits

Coneixements de redacció i producció periodística

Objectius

Especialitzar-se en periodisme i salut

Competències

- Aplicar l'ètica i la deontologia professionals del periodisme, així com l'ordenació jurídica de la informació.
- Aplicar la imaginació amb flexibilitat, originalitat i fluïdesa.
- Concebre, planificar i executar projectes periodístics en tot tipus de suports.
- Demostrar capacitat d'autoaprenentatge i autoexigència per aconseguir un treball eficient.
- Demostrar un coneixement adequat de la realitat sociocomunicativa de Catalunya en el context espanyol, europeu i mundial.
- Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en català i castellà com en una tercera llengua.
- Diferenciar les principals teories de la disciplina, els seus camps, les elaboracions conceptuals, els marcs i els enfocaments teòrics que fonamenten el coneixement de la disciplina i els seus diferents àmbits i subàrees, i adquirir un coneixement sistemàtic de l'estructura dels mitjans de comunicació.
- Divulgar els coneixements i les innovacions de l'àrea.
- Generar propostes innovadores i competitives en la recerca i en l'activitat professional.
- Respectar la diversitat i la pluralitat d'idees, persones i situacions.
- Transmetre informació periodística en el llenguatge propi de cada un dels mitjans de comunicació, en les seves formes combinades modernes o en suports digitals, i aplicar els gèneres i els diferents procediments periodístics.

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar els processos informatius, així com dels corrents i teories que els formalitzen en el procés de planificació dels gabinets de premsa i de la comunicació institucional.
2. Analitzar les teories sobre la publicitat, les relacions públiques i la comunicació corporativa i institucional.
3. Aplicar la deontologia professional del periodisme a la comunicació estratègica en l'àmbit dels gabinets de premsa i en la comunicació institucional.
4. Aplicar la imaginació amb flexibilitat, originalitat i fluïdesa.
5. Aplicar les tecnologies i els sistemes utilitzats per processar, elaborar i transmetre informació en el camp de la comunicació estratègica.
6. Demostrar capacitat d'autoaprenentatge i autoexigència per aconseguir un treball eficient.
7. Demostrar que coneix com es gesten i difonen les estratègies comunicatives dels actors públics a partir dels principals debats d'actualitat.
8. Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en català i castellà com en una tercera llengua.
9. Divulgar els coneixements i les innovacions de l'àrea.
10. Generar propostes innovadores i competitives en la recerca i en l'activitat professional.
11. Planificar i executar projectes periodístics en l'àmbit dels gabinets de premsa i de la comunicació institucional.
12. Respectar la diversitat i la pluralitat d'idees, persones i situacions.
13. Valorar l'impacte de les innovacions tecnològiques en el funcionament del sistema comunicatiu català i espanyol.

Continguts

- La comunicació de la ciència

- El periodisme científic

- Què és salut?

.Els enfocaments

.La història

.Els determinants socials

.Els estils de vida. Autonomia els pacients. Associacions de pacients.

- L'epidemiologia

- La retòrica científica i els relats enganyosos

-Comunicació i salut

- El periodisme en salut

.Fites a Espanya

- Com s'informa sobre salut

.els mitjans tradicionals

.internet

-Com escriure sobre salut

.Les tècniques

.La ciència

.L'ètica

.Els conflictes d'interessos

- La salut des d'una perspectiva de gènere

- Estudi de casos: el càncer; el VIH / sida; a els Trastorns d'alimentació; la diabetis. Associacions de pacients.

(La perspectiva de gènere serà tractada específicament en el programa, com es pot llegir més amunt, però es tindrà en compte transversalment a toda l'assignatura, així com la inclusivitat).

Metodologia

El desenvolupament de l'assignatura implica la realització de diferents tipus d'activitats formatives:

- Activitats dirigides:

a) Classes magistrals: explicació dels conceptes teòrics i pràctics.

b) Seminaris. El seu objectiu és aprofundir -amb treballs en grup i activitats específiques- sobre conceptes bàsics.

c) Pràctiques al Laboratori. Els principals objectius són que es realitzin blogs informatius per a associacions de pacients

- Activitats supervisades:

a) Tutories presencials individuals o en grup. La seva finalitat és resoldre problemes d'aprenentatge.

- Activitats autònomes.

a) Hauran de fer les lectures indicades com a obligatòries i totes les activitats planificades per un correcte desenvolupament dels seminaris i les pràctiques al Laboratori; a més de l'estudi amb una lectura comprensiva de la bibliografia bàsica.

- Activitats d'avaluació (una sessió presencial es dedicarà a la realització d'una autoavaluació de la feina feta al llarg del semestre).

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Magistral	12	0,48	1, 9, 10, 13
Pràctiques de laboratori	18	0,72	3, 4, 5, 6, 7, 8, 10, 11, 12
Reavaluació	3	0,12	6
Seminaris	9	0,36	2, 8, 9, 10, 12
Tipus: Supervisades			
Tutories	6	0,24	8
Tipus: Autònomes			
Treball Autònom	65	2,6	4, 6

Avaluació

Treballs. Consistirà en realitzar una web i un pla de comunicació (en grup) per a una associació de pacients. S'avaluaran els productes finals després de les consegüents millores i modificacions que s'aniran realitzant al llarg del curs, amb el següent pes: un 20% de l'avaluació la realitzarà l'associació de pacients (a partir d'una pauta subministrada pel professor) i un 30% per part del professor de l'assignatura.

Cada **seminari** inclourà una prova avaluativa individual (lectura crítica, selecció d'informacions, etc.); la suma de les mateixes comportarà el 30% de l'assignatura.

L'autoavaluació -al final del curs- suposarà un 10% de la nota (es facilitarà pauta a seguir per a tal fi); i cada grup haurà d'avaluar a un altre grup de classe, el que suposarà un altre 10% del total de la nota (es facilitarà pauta a seguir per a tal fi).

Es pot presentar a la **reavaluació** l'alumnat que havent realitzat totes les proves avaluables, la seva suma no arribi a 5, sigui quina sigui la nota que hagin obtingut. A la reavaluació hauran de realitzar una prova teórico-pràctica.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Autoavaluació	20%	3	0,12	3, 4, 5, 6, 7, 8, 11, 12
Seminaris	30%	9	0,36	1, 2, 4, 8, 9, 10, 13
Treballs	50%	25	1	3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12

Bibliografia

Bàsica:

Casino, Gonzalo; Fernández, Esteve. Epidemiología para periodistas y comunicadores. Barcelona: Fundación Dr. Antonio Esteve, 2015.

Casino, Gonzalo. Escepticismo Una mirada escéptica sobre la salud y la información. Barcelona: Fundación Dr. Antonio Esteve, 2015.

Catalán, Josep María; López Iglesias, Javier. ¡Infórmate en salud!. Madrid: Eneida, 2003.

Cuesta, Ubaldo; Peñafiel, Carmen; Terrón, José Luis; Bustamante, Eduison; Gaspar, Sandra. Comunicación y salud, Madrid: Dextra, 2017

Cuesta, Ubaldo; Gaspar, Sandra; Ugarte, Aitor (edts). Comunicación y Salud. Estrategias y experiencias en prevención, promoción y educación para la salud. Madrid: Fragua, 2012.

Departament Salut. Consideracions ètiques entorn de la informació sanitària, Barcelona, Generalitat de Catalunya, 2004.

http://www.periodistes.org/fcic/admin/doc_contingut/consideracions%20informacio%20sanitaria.pdf

Hastings Center. Los fines de la medicina. Baelona: Funcació Victor Grífols i Lucas, 2004

Elías, Carlos. Fundamentos de periodismo científico y divulgación mediática. Madrid: Alianza Editorial, 2008.

García Calvente, M. del Mar et al. Desigualdades de género en la investigación en salud pública y epidemiología en España (2007-2014). Gaceta Sanitaria, 29-6, 404-411, 2015

<http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0213911115001636>

Mayer Miquel Àngel, Terrón José Luis; Leis, Angélica. La salut a la xarxa: propostes de qualitat i de certificació. Quaderns del CAC 2008: 30: 61-68.

Laín Entralgo, Pedro. El médico y el enfermo. Madrid: Triacastela, 3003

Medina Aguerrebere, Pablo; González Pacanowski, Toni (edts). La comunicación médica: el desafío de internet., Madrid: Fragua, 2012.

Mendizabal, Victoria. Hacia un nuevo contrato entre ciencia y sociedad: el papel de la comunicación científica. Barcelona: Portal de Comunicación, InCom-UAB, 2008
<http://www.portalcomunicacion.com/lecciones.asp?aut=36>

OPS. Hacia la formación de periodistas de salud. Lima: OPS, s/f

OPS. Promoción de la salud. Glosario. Ginebra: OPS, 1998
http://www.who.int/hpr2/archive/docs/glossary_sp.pdf

Ramírez Leyva, Flor Micaela. Aproximaciones al nexo entre comunicación y salud. Barcelona: Portal de la Comunicación, InCom-UAB, 2015. http://www.portalcomunicacion.com/lecciones_det.asp?id=90

de Semir, Vladimir; Revuelta, Gemma. El periodismo biomédico en la era 2.0. Barcelona: Fundació Víctor Grífols i Lucas, 2012

Tabakman, Roxana. La salud en los medios. Ministério da Cultura Brasil: IMedPub. 2011.

Tajer, Débora. Construyendo una agenda de género en las políticas públicas de salud. Revista Sexología y sociedad, 2014. <file:///C:/Users/win7/Downloads/248-798-1-PB.pdf>

Terrón, José Luis. Un aproximación a la información sobre salud en los medios de comunicación. InCom-UAB: Portal de la Comunicación. 2018. http://www.portalcomunicacion.com/lecciones_det.asp?id=100

Terrón, José Luis. Algunas reflexiones sobre la comunicación y salud en España tras cinco años del Observatorio de Comunicación y Salud. Revista Española de Comunicación en Salud. 2010; 1(2): 77-97.

Terrón, José Luis. El turismo de salud, 235-250, en de San Eugenio J. Manual de comunicación Turística. Girona: Documenta Universitaria; 2009.

Complementària:

Bleeh, Jörg. Los inventores de enfermedades. Barcelona: Destino, 2005

Carrillo Durá, María Victoria. Publicidad y anorexia. Madrid: Ediciones de las Ciencias Sociales, 2002

Cortiñas Rovira, Sergi. Historia de la divulgación científica. Vic: Eumo, 2009

De Quiroga, Santiago. Comunicar es salud. Madrid: Pearson Educación, 2006+

Díaz Rojo, José Antonio; Morant i Marco, Ricard; Westall Pixton; Debra. El culto a la salud y la belleza. La retórica del bienestar. Madrid, Biblioteca Nueva, 2006

Frasculi, LP (ed.) Los públicos de la ciencia. Barcelona: Fundación Dr. Antonio Esteve, 2014.

Fundació Dr Antoni Esteve. Debates sobre periodismo científico. Barcelona: Fundació Dr Antoni Esteve, 2007

Gutierrez Rodilla, Bertha; Navarro, Fernando. La importancia del lenguaje en el entorno biosanitario. Barcelona: Fundación Dr. Antonio Esteve, 2014.

León Rubio, José María; Medina Anzano, Silvia. Psicología social de la salud. Sevilla: Comunicación Social, 2002

Rico-Villademoros, Fernando; Alfaro, Vicente. La redacción médica como profesión. Barcelona: Fundació Dr Antoni Esteve, 2009

Suegler, Mark. Las tres edades de la medicina y la relación médico-paciente. Barcelona: Cuadernos de la Fundació Víctor Grífols i Lucas, 2011.

Sontag, Susan. La enfermedad y sus metáforas. El sida y sus metáforas. Madrid: Taurus, 1996

Terrón, José Luis El tratamiento del VIH/sida en los periódicos españoles, investigar para propiciar nuevos relatos periodísticos, *Communication and Society*, n 21 (2012): 57-68

Terrón, José Luis, Estévez, Patricia. El diseño de campañas sobre el ictus y su evaluación. Una revisión de 10 años de literatura científica (1999-2009), *OBS*, Vol 5, No 1 (2011): 123-156.

Terrón, José Luis, Martínez, Luisa, García, Ramón. El tratamiento del VIH/sida en los medios de comunicación escritos españoles: *ABC, El Mundo, El País, EL Periódico, La Vanguardia* (octubre 2009-marzo 2010), Bellaterra: InCom-UAB, 2011, ISBN 978-84-693-9754-1

de la Torre, Toni. La medicina en las series de tv. Barcelona: Fundación Dr. Antonio Esteve, 2016.

VV.AA. Comunicar la salud. *Mètode*, No 88 (2016): 46-94.

Publicacions:

Boletín FECYT

Informes Quiral

Oleadas de la Percepción Social de la Ciencias y la Tecnología, del FECYT

Revista Comunicación y Salud

<http://www.revistadecomunicacionysalud.org/index.php/rcys>

Revista Española de Comunicación en Salud

http://www.aecs.es/revista_1_2.html